

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของ ประเทศชาติ หากจัดการศึกษามีคุณภาพดีแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ย่อมจะมีประสิทธิภาพมีความรู้ ความสามารถ มีปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 4 ให้ความหมาย การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมและ สร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ยังกำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และตาม มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการคือจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการศึกษา การเผชิญสถานการณ์และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.2542 : 21) และกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งมั่นในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งกำหนดนโยบายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการติดตามนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ความคิด รู้จักวิเคราะห์ และทันต่อเหตุการณ์มีความสามารถทางการสอน และกรณีพิเศษอย่าง ต่อเนื่อง

ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยอมรับการบริหารโดยใช้ระบบประกัน คุณภาพมากกว่าระบบการควบคุมคุณภาพ อย่างในอดีตที่เคยผ่านมา เนื่องจากระบบการ ควบคุมคุณภาพ มุ่งแก้ไขปัญหาหลังจากการสูญเสียความผิดพลาดขึ้นแล้ว แต่ระบบการประกัน

คุณภาพ มุ่งเน้นการป้องกันโดยสร้างวิธีการที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกให้มากที่สุด เพื่อลดโอกาสที่ผลผลิตจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ทุกระดับโดยมีกรอบความคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ตั้งแต่กระบวนการบริหารโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศติดตามผล เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จสูงสุดและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งกระบวนการนิเทศภายในถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำพาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ (กรมวิชาการ. 2544: 23)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาคุณภาพของงาน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ พร้อมจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล จึงได้กำหนดให้มีโครงการนิเทศการศึกษา ในการติดตามงานของโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3.2547: 9) และเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นและเกิดความเสมอภาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จึงมีโครงการเร่งรัดให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบให้จริงจังมากขึ้น อีกทั้งจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านการเรียนการสอน การนิเทศภายในของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในการสำรวจความคิดเห็น จากการอบรมครู และผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อ วันที่ 3 มิถุนายน 2547 พบว่ามีปัญหาด้านผู้บริหารและครูปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการดำเนินการที่อยู่ในระดับน้อยมาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศภายในเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนด้านวิชาการในเขตอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พร้อมทั้งหารูปแบบเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้ตระหนักถึงภารกิจตลอดจน

มุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพอันจะก่อให้เกิดผู้เรียนมีคุณภาพเต็มศักยภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศภายในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในด้านงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ช่วงที่ 1 ปัญหาการนิเทศภายใน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการนิเทศภายในด้านงานวิชาการของโรงเรียนตามขอบข่ายงานวิชาการใน 5 ด้าน ได้แก่ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและนวัตกรรม ด้านการวัดผล และประเมินผล ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ช่วงที่ 2 เสนอรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในเขตอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 554 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในเขตอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970: 608) จำนวน 214 คน

ช่วงที่ 2

ประชากรได้แก่ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่ม (Focus group discussion)

จำนวน 7 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางที่ดำเนินการอย่างมีขั้นตอน ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือแนะนำการพัฒนางานทั้งทางด้านการศึกษา และงานในหน้าที่ราชการหรือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้รวมพลังของครูผู้สอนควบคู่กับการบริหารส่งผลให้คุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ผู้นิเทศภายใน หมายถึง ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน หมายถึง ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ประโยชน์ที่จะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในด้านงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. ได้รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่จะช่วยพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. ได้แนวทางการนิเทศ ติดตาม กำกับในการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

4. ทางพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างเต็มศักยภาพก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University